

Environmentálna výchova

Plán práce na školský rok 2022/2023

Plán bol vypracovaný v súlade s inovovanými ŠVP pre primárne vzdelávanie ISCED1 a nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED2, s I-ŠkVP ISCED1 a I-ŠkVP ISCED2, kde je environmentálna výchova prierezovou témou, to znamená, že sa prelína všetkými predmetmi. Pri jeho formulácii sme sa opierali aj o Sprievodcu školským rokom 2022-2023.

Prierezová téma Environmentálnej výchovy v znení pre 1. stupeň ZŠ

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prvoukou, prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním a etickou výchovou. Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností dokáže vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, ale uvedomovať si aj dôležitosť vnímania životného prostredia a jeho ohrozenia na celom svete. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné pre nich – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj zvieratám v prírode. (ŠVP, ISCED 1.)

Prierezová téma Environmentálnej výchovy v znení pre 2. stupeň ZŠ

Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k TUR spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne. Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (vyučovacie predmety). Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia. (ŠVP, ISCED 2.)

Hlavným cieľom tohto plánu je zvýšiť environmentálne povedomie učiteľov a žiakov, vychovávať a vzdelávať žiakov citlivých a vnímavých k problémom životného prostredia, vytvárať a rozvíjať praktické zručnosti žiakov v ochrane a zveľaďovaní životného prostredia.

ÚLOHY SÚ ZACIELENÉ NA ZÁKLADNÉ SÚČASTI ROZVOJA OSOBNOSTI ŽIAKOV:

1. Úroveň vedomostí
2. Rozvoj zručností
3. Utváranie postojov

PROCESY UTVÁRANIA OSOBNOSTI ŽIAKOV SA OPIERAJÚ O TIETO ZÁKLADNÉ PRINCÍPY:

1. Učenie o životnom prostredí
2. Vychovávanie prostredníctvom životného prostredia
3. Výchova pre životné prostredie

ZELENÁ ŠKOLA

Naša škola sa v uplynulých 2 rokoch zapojila do medzinárodného environmentálneho programu Zelená škola. Po skončení certifikačného obdobia (2020-2021 a 2021-2022) sme

Základná škola v Lehniciach, Školská 840, 930 37 LEHNICE

získali medzinárodný certifikát a vlajku programu. V tomto školskom roku sa opäť zapájame do programu pod názvom ZELENÁ ŠKOLA II. Priority na nasledujúce certifikačné obdobie sú v štádiu spracovania a po schválení v centre programu sa stávajú súčasťou tohto plánu.

CIELE PROGRAMU:

°°° robiť, čo učíme °°° učiť inak °°° zmeny vo fungovaní škôl robiť spoločne.

Pre úspešnú realizáciu programu je potrebná podpora vedenia školy a participácia učiteľského zboru, nepedagogických pracovníkov, rodičov a žiakov/študentov.

Školy za svoje úsilie, splnenie cieľov vo vybranej téme a dosiahnuté zmeny vo fungovaní, inovácie vo výučbe a participáciu získavajú (zvyčajne po 2 rokoch) medzinárodný certifikát a vlajku Zelená škola. Škola sa do programu môže zapájať opakovane.

KOORDINÁCIA PROGRAMU

Zelená škola patrí do celosvetovej siete ekoškôl, ktorých medzinárodným garantom je [Nadácia FEE – Foundation for Environmental Education](#). Školy s označením "Eco-School" pracujú pod hlavičkou tejto organizácie po celom svete. Na Slovensku tento program koordinuje [Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica](#). Národným garantom programu je sieť environmentálnovýchovných organizácií [ŠPIRÁLA](#).

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE ZO ZÁKLADNÝCH PRINCÍPOV ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY :

- a) Dôsledne presadzovať úlohy environmentálnej výchovy vo vzdelávacom procese.
Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor
Termín: úloha trvalá
- b) Motivovať a podporovať žiakov k zapájaniu sa do environmentálnych súťaží, olympiád a projektov.
Zodpovední: vyučujúci prírodovedných predmetov, koordinátor
Termín: priebežne podľa aktuálnosti
- c) Zapájanie sa do literárnych súťaží s environmentálnou tematikou. viesť žiakov k tomu, aby dokázali svoje poznatky a vedomosti z oblasti environmentálnej výchovy vyjadriť ústnou a písomnou formou.
Zodpovední: vyučujúci SJL
Termín: úloha trvalá
- d) Motivovať žiakov k zapájaniu sa do výtvarných súťaží s environmentálnou tematikou.
Zodpovední: vyučujúci VYV
Termín: priebežne
- e) viesť žiakov k šetreniu elektrickej a tepelnej energie, uvedomeniu si nevyhnutnosti . znižovania spotreby vody, viesť ich k šetrnému zaobchádzaniu so školskými potrebami a školským majetkom.
Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor
Termín: úloha trvalá
- f) Propagovať environmentálne témy na triednych nástenkách a pravidelne ich aktualizovať.
Zodpovední: triedni učitelia, koordinátor
Termín: priebežne
- g) Využívať výstupné edukačné a metodické materiály, programy v oblasti ENV, ktoré sú dostupné v učiteľskej knižnici a na internete (DVD filmy, publikácie, encyklopédie, publikácie ekologických a environmentálnych inštitúcií, počítačové programy a internet).
Zodpovední: všetci vyučujúci, koordinátor
Termín: úloha trvalá
- h) Naďalej organizovať školu v prírode, výlety a exkurzie s prihliadnutím na enviroaspekty v danej lokalite.
Zodpovední: koordinátor, vedúci MZ a PK
Termín: priebežne
- i) Naďalej celoročne spolupracovať s organizáciami s ekologickým, environmentálnym zameraním a ochrancami prírody, organizovať besedy, prednášky, exkurzie, interaktívne programy...
Zodpovední: vyučujúci prírodovedných predmetov, TU, koordinátor
Termín: priebežne

Základná škola v Lehniciach, Školská 840, 930 37 LEHNICE

- j) Zúčastňovať sa odborných výstav zameraných na problematiku životného prostredia
Zodpovední: koordinátor, triedni učitelia 5. – 9. roč.
Termín : priebežne podľa ponuky
- k) Upozorniť žiakov na niektoré významné dátumy z environmentálneho kalendára a diskutovať o ich dôležitosti, potrebe a význame z celospoločenského hľadiska. (22. 3. – Svetový deň vody, 1. 4. – Svetový deň vtáctva, 7. 4. – Svetový deň zdravia, 22. 4. – Deň Zeme, 5. 6. – Svetový deň životného prostredia, 3. 10. – Svetový deň zvierat, 29. 12. – Svetový deň biodiverzity)
Zodpovední: koordinátor, triedni učitelia
Termín: priebežne
- l) Viest' žiakov k ochrane životného prostredia prostredníctvom separácie druhotných odpadov: zber papiera, zber použitých batérií, zber plastových fliaš.
Zodpovední: všetci vyučujúci
Termín: úloha trvalá
- m) Pokračovať v plnení úloh školy vyplývajúcich z Environmentálneho akčného plánu školy schválenému v rámci medzinárodného environmentálneho programu Zelená škola na podporu rozvoja environmentálnej výchovy a výchovy k trvalo udržateľnému rozvoju (www.zelenaskola.sk).
Zodpovední: koordinátor, vedenie ZŠ
Termín: úloha trvalá
- n) Rozvíjať environmentálnu výchovu a vzdelávanie ako súčasť rozvoja osobnosti detí a žiakov zameranú najmä na vedenie k uvedomelej spotrebe zdrojov, povedomia v oblasti separácie odpadov, na vytváranie správnych postojov a správania detí a žiakov k životnému prostrediu, na prevenciu pred znečisťovaním a poškodzovaním životného prostredia, na riešenie rôznych problémov ochrany prírody a krajiny.
Zodpovední: všetci vyučujúci
Termín: úloha trvalá
- o) Vytvárať podmienky pre prácu učiteľa – koordinátora environmentálnej výchovy, ktorého úlohou je koordinovať environmentálnu výchovu v škole, príp. v súlade s ekokódexom (stratégia výchovy a konania školy k ochrane a udržateľnosti životného prostredia, zásady úspor obnoviteľných zdrojov a pod.) realizovať environmentálny program školy.
Zodpovední: vedenie školy
Termín: úloha trvalá

PLÁN ČINNOSTÍ V JEDNOTLIVÝCH MESIACHOCH:

September:

- ✚ Zapojenie sa do vzdelávacích programov a súťaží (Strom života...)
- ✚ Výzdoba školy
- ✚ Obnova zelene
- ✚ Úlohy vyplývajúce z plánu školy v rámci projektu Zelená škola II.

Október:

- ✚ Zber gaštanov – pomoc zvieratám
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží Stromu života
- ✚ Príprava na aranžérsku súťaž na Strednej škole záhradníckej v Malinove
- ✚ Súťažná výstava jesenných plodov
- ✚ Úlohy vyplývajúce z plánu školy v rámci projektu Zelená škola II.

November:

- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Úprava areálu školy, hrabanie lístia
- ✚ Úlohy vyplývajúce z plánu školy v rámci projektu Zelená škola II.

Základná škola v Lehniciach, Školská 840, 930 37 LEHNICE

December:

- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Zásady správnej výživy, zdravá výživa počas Vianoc
- ✚ Vianočná výzdoba školy a tried
- ✚ Vianočné tvorivé dielne
- ✚ Účasť na obecných vianočných trhoch
- ✚ Úlohy vyplývajúce z plánu školy v rámci projektu Zelená škola II.

Január:

- ✚ Rozvešanie krmidiel a prikrmovanie operencov v čase snehovej prikrývky
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Úlohy vyplývajúce z plánu školy v rámci projektu Zelená škola II.

Február:

- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Odoslanie súťažných prác – Výtvarná súťaž „Voda – súčasť nášho každodenného života“ v rámci programu „Modrá škola.“
- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží (Strom života, Zelená škola...)

Marec:

- ✚ Aktivity zamerané na činnosti s tematikou vody, s cieľom zvýšiť povedomie detí o dôležitosti a nenahraditeľnosti vody pre každodenný život. – 22. marec Svetový deň vody I. a II. stupeň
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží (Strom života, Zelená škola...)

Apríl:

- ✚ Apríl - mesiac lesov – význam lesa pre človeka
- ✚ 22. apríl – Deň Zeme – nástenky, plagáty, projekty na podporu ochrany životného prostredia...
- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží (Strom života, Zelená škola...)
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Zážitkové učenie v prírode, ekohry

Máj:

- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží (Strom života, Zelená škola...)
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Medzinárodný program ENO (celosvetová virtuálna škola zameraná na environmentálnu výchovu)
- ✚ Zapojíme sa do aktivity *Deň sadenia stromov* a zasadíme strom na školskom dvore
- ✚ Zážitkové učenie v prírode

Jún:

- ✚ 5. jún – Svetový deň životného prostredia – vplyv životného prostredia na život detí, aktivity s triednym učiteľom
- ✚ Aktivity environmentálnej výchovy podľa plánov jednotlivých PK a MZ
- ✚ Plnenie úloh vyplývajúcich z programov a súťaží Stromu života, Zelená škola...

Plán environmentálnej výchovy sa bude v priebehu školského roka rozširovať a dopĺňať podľa aktuálnych ponúk jednotlivých organizácií rezortu v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania.

Zámerom environmentálnej výchovy je zaplniť medzeru v súťaživosti žiakov ZŠ v oblasti tvorivosti s akcentom na výmenu skúseností, osvojovanie si netradičných výtvarných techník a nových postupov. Prostriedkom na dosiahnutie cieľov bude najmä prezentácia kreativity a úrovne výtvarných

Základná škola v Lehniciach, Školská 840, 930 37 LEHNICE

schopností a zručností a ovládanie výtvarných techník žiakov na verejnom fóre. Práce budú plošné aj priestorové, s využitím fotografie, písma, textu a grafických úprav prostredníctvom počítačových grafických programov a Power pointu.

KONKRÉTNÉ TERMÍNY ŤAŽISKOVÝCH ÚLOH:

1. Príprava na aranžérsku súťaž T: október 2022
2. Príprava sviatočných ikebán a adventných vencov T: X.-XII.2022
3. Výstava jesenných plodov s prvkami aranžovania T: X.-XI. 2022
4. Úprava vestibulu školy na tému „Vianočné nálady“ T: december 2022
5. Výstavy žiackych prác T: priebežne
6. **Environmentálny akčný plán školy** v rámci medzinárodného programu Zelená škola II. T: priebežne
7. **Poznaj a chráň rastliny okolo seba!** – spoznávanie rastlínstva v areáli školy T: priebežne
8. **Stromy okolo nás** – spoznávanie drevín a stromov v parku Vitality v Lehniciach T: priebežne
9. **Voda je život** – mikroskopický rozbor vody T: priebežne
10. **Chráňme svoje životné prostredie** – ako sa správame v prírode, pestujeme rastliny, chránime zvieratá T: priebežne
11. **Deň Zeme** – výsadba stromov a okrasných drevín T: marec - apríl 2023
12. **Naša škola je zelená** – starostlivosť o zeleň v priestoroch školy – vestibul a triedy T: priebežne
13. Starostlivosť o kvetinové a bylinkové záhradky, triedne záhradky, lúku pre opeľovače T: priebežne

ODPORUČANÉ INFORMAČNÉ A METODICKÉ ZDROJE:

- 1) Informácie a podporné materiály (videometodiky a publikácie):
<https://www.iuventa.sk/sk/sub/projektpraktik/Metodicky-portal.ale> j alebo
www.globalnevezdelavanie.sk,
- 2) metodické modely plnenia niektorých cieľov environmentálnej výchovy
<http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/environmentalnavychova-metodicke-modely.html>,
- 3) programy Nadácie pre environmentálnu výchovu sú na www.fee.global,
- 4) EcoSchools/Zelená škola www.zelenaskola.sk,
- 5) Zelený vzdelávací fond www.zelenyvzdelavacifond.sk,
- 6) Štátna ochrana prírody SR <http://npmatrafatra.sopsr.sk/sprava-np/skola-ochranyprrody/>,
- 7) Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši
<http://www.smopaj.sk/sk/environmentalne-programy>,
- 8) Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici <https://www.muzeumbanskejstiavnici.sk/sk/programy-pre-skoly>,
- 9) Národná ZOO <http://zoobojnice.sk/zooskola/>,
- 10) Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a participáciu mladých ľudí, ktoré realizuje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže sú dostupné na webových stránkach www.iuventa.sk a <https://www.pracasmladezou.sk/index.php/calendar/>,
- 11) , <https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/environmentalnavychova-ziakov-predmete-eticka-vychova.html>.
- 12) MŽP SR v rámci programu SK-Klíma financovaného z grantov EHP a Nórska vyhlásilo výzvu na predkladanie žiadostí určenú pre základné a stredné školy
<https://www.minzp.sk/fondy/eea/aktuality/>,

Environmentálna výchova podľa SŠR 2022-2023 (MŠVVaŠ SR)

Informácie o zdrojoch poznania a dát

- a. *Čo vás v tej škole učia – Analýza stavu formálneho environmentálneho vzdelávania na Slovensku.* Inštitút environmentálnej politiky na MŽP SR a Inštitút vzdelávacej politiky na MŠVVaŠ SR, 2021 – [štúdia](#); dôležité zistenia:
 - žiaci vykazujú relatívne slabšie výsledky v globálnych otázkach, kde sa vyžaduje kritické myslenie a uvedomenie si vzájomných súvislostí
 - žiaci sú si plne vedomí dôležitosti environmentálnych problémov. Menej rozhodní sú v postojoch k významu vlastného každodenného konania
- b. *Čo si myslia mladí? Analýza dotazníkového prieskumu medzi stredoškólakmi.* IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2021 – [prieskum](#); väčšina respondentov považuje klimatické zmeny za vážny problém do budúcnosti
- c. [Stratégia](#) environmentálnej politiky SR do roku 2030, kapitola 13
- d. [Stratégia](#) Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028, Opatrenia 9.1.2 – 9.1.4

Priority/odporúčania

- a. Využívať aktivizujúce a zážitkové vyučovacie metódy zamerané na prepájanie teórie s praktickými problémami: vzdelávanie k pro-environmentálnym hodnotám, osobnú skúsenosť, aktívnu participáciu a environmentálny aktivizmus žiakov zameraný na hľadanie dialógu.
- b. Využiť detské vzory (tzv. eco influencerov) s cieľom zvyšovať povedomie o udržateľnom životnom štýle a o možnostiach ochrany životného prostredia.
- c. Zapájať sa do projektov, programov a súťaží s environmentálnym zameraním.
- d. Implementovať témy globálneho vzdelávania, vrátane tém týkajúcich sa klimatickej zmeny.

Metodické a podporné materiály

- Metodické [usmernenie](#) k zavádzaniu prierezovej témy environmentálna výchova do ŠkVP
- Metodické [modely](#) plnenia niektorých cieľov environmentálnej výchovy
- [Publikácia](#) *Sprevodca neformálnou environmentálnou výchovou a vzdelávaním pre udržateľný rozvoj – Inšpirácie pre učiteľov a pracovníkov s mládežou*, MŽP SR
- [Učebnica](#) *Environmentálna výchova v súvislostiach*, TU vo Zvolene a CEEV Živica
- [Environmentálny časopis pre deti](#) v materských školách a mladší školský vek Stromáčik, o. z. Strom života
- [Metodické inšpirácie](#), UMB Banská Bystrica

Projekty a aktivity

- [Medzinárodný celoročný vzdelávací projekt](#) nadácie Green Foundation s názvom Roots & Shoots Slovakia
- Medzinárodný [projekt GLOBE](#) zameraný na bádateľsky orientované vzdelávanie
- [Zoznam akreditovaných vzdelávacích programov k 28.01.2021](#) (aj v danej oblasti)

Lehnice, 30. augusta 2022

Vypracovali: Mgr. Alexandra Ďurovičová
koordinátorka pre environmentálnu výchovu
Mgr. Miriam Danišový
koordinátorka Zelenej školy

Plán prerokovala Pedagogická rada školy na zasadnutí dňa 5. 9. 2022
Schválila riaditeľka školy Ing. Zuzana Pálmayová 5.9.2022